

Griendencollege

Programma van toetsing en afsluiting 2026 - 2028

Vak: Economie 3KBL, 4KBL

Docent: J. Houweling
2026-2028

Doelstelling:

Bij het vak economie streven naar een goede balans in kennis, inzicht en vaardigheden. De keuze in inhoud en vorm van toetsen bepalen we altijd aan de hand van de exameneenheden, welke beschreven staan in de syllabus Economie Vmbo van het College voor Toetsing en Examens (2024). Hierin worden die eisen beschreven waaraan de leerling dient te voldoen wil het examen met goed gevolg afleggen voor het vak economie.

Doelen:

- Een economisch basisinstrumentarium verwerken.
- Leren omgaan met formules, begrippen en verbanden waarmee men haar eigen idee van economie kan ontwikkelen.
- Een aantal economische denkmethoden verwerven.
- Mogelijkheden verwerven om te ordenen en te structureren.
- Cijfers- en beeldinformatie op een betekenisvolle manier hanteren.
- Onderzoek vaardigheden en presentatievaardigheden op doen.
- Vaardigheden ontwikkelen in het oplossen van problemen.
- Verbanden leggen tussen de economische leerinhouden en andere vakdisciplines.
- Technische hulpmiddelen gebruiken om economische informatie te verwerken, berekeningen uit te voeren of economische problemen te onderzoeken.

Middelen:

Bij het vak economie werken alle leerlingen uit het boek Pincode van Noordhoff, de 7^e editie.

Manier van aftoetsen:

Toetsen gebeurt voornamelijk schriftelijk in de vorm van klassikale afname in zowel de toets weken als daarbuiten, ook zijn er twee praktische opdrachten.

Beschikbare uren:

Volgens onderstaande lessentabel vinden de lessen plaats

Afdeling ↓	Leerjaar 1	Leerjaar 2	Leerjaar 3	Leerjaar 4
KBL	0	2	3	4

Samenvatting PTA KBL:

KBL 3

Leerjaar	Domein	Inhoud	Toetsing	Vorm	Weging	Eindtermen
3	Consumptie	H. 1	EC-K301 Consumptie H.1	Schriftelijk, 50 min	1	K1-K4
		H.2	EC-K302 Consumptie H.2	Schriftelijk, 50 min	1	K1-K4
3	Consumptie	H.3	EC-K303 Consumptie H.3	Schriftelijk, 50 min	1	K1-K4
		H.4	EC-K304 Consumptie H.4	Schriftelijk, 50 min	1	K1-K4
		PO 1	EC-K305 Praktische opdracht 1	PO	1	K1-K3
3	Arbeid en productie	H.5	EC-K306 Arbeid en productie H.5	Schriftelijk, 50 min	1	K1-K3, K5b
		H.6	EC-K307 Arbeid en productie H.6	Schriftelijk, 50 min	1	K1-K3, K5a
3	Overheid en bestuur	H.7	EC-K308 Overheid en bestuur H.7	Schriftelijk, 50 min	1	K1-K3, K6
	Internationale ontwikkelingen	H.8	EC-K309 Internationale ontwikkelingen H.8	Schriftelijk, 50 min	1	K1-K3, K7
		PO 2	EC-K3010 Praktische opdracht 2	PO	1	K1-K3

KBL 4

Leerjaar	Domein	Inhoud	Toetsing	Vorm	Weging	Eindtermen
4	Consumptie	H. 1 + 2	EC-K401 Consumptie H.1 + H.2	Schriftelijk, 100 min	3	K1-K4, K8
4	Arbeid en productie	H. 3 + 4	EC-K402 Arbeid en productie H.3 + H.4	Schriftelijk, 100 min	3	K1-K4, K5a
4	Internationale ontwikkelingen	H. 5 + 6	EC-K403 Internationale ontwikkelingen H. 5 + H.6	Schriftelijk, 100 min	3	K1, K2, K3, K7
4	Centraal Examen					K3, K4, K5a, K7

Leerjaar - Periode	Domein Hoofdstuk Eindtermen: wat moet je kennen en kunnen?	Inhoud onderwijsprogramma: wat ga je hiervoor doen?	Toetsvorm en toetscode	Herkansing	Weging
3 - 1	<u>Domein Consumptie</u> <i>Hoofdstuk 1: Hoe welvarend ben jij?</i> - Begrip behoefte herkennen en toepassen - Marketingmix herkennen en toepassen - Budgetten en soorten inkomens en uitgaven herkennen - Begrippen koopkracht en inflatie herkennen en toepassen <i>Hoofdstuk 2: Wat voor consument ben jij?</i> - Weten wat consumentenorganisaties zijn en doen. - De verschillende soorten consumentenrecht kennen. - De voor- en nadelen van een koop- of huurwoning kunnen benoemen en berekenen - De gevolgen van produceren voor het milieu kunnen benoemen <i>Eindtermen:</i> EC/K/1 Oriëntatie op leren en werken. De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van economie in de maatschappij. EC/K/2 Basisvaardigheden. De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerken. EC/K/3 Leervaardigheden in het vak economie. De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot de ontwikkeling van het eigen leervermogen en het vermogen met economische vaktaal te communiceren en onderzoek te doen.	Bestuderen van Hoofdstuk 1: Hoe welvarend ben jij? uit Pincode 3 vmbo-kader, 7 ^e editie.	Schriftelijk, 50 min. EC-K301 Consumptie H.1 (AVE)	Ja Versie B	1
		Bestuderen van Hoofdstuk 2: Wat voor consument ben jij? uit Pincode 3 vmbo-kader, 7 ^e editie.	Schriftelijk, 50 min. EC-K302 Consumptie H.2 (AVE)	Ja Versie B	1

	EC/K/4A Consumptie De kandidaat heeft inzicht in aspecten van het consumentengedrag, zoals keuzes, behoeften, inkomen en in de functies van het geld, lenen en sparen en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus. EC/K/4B Consumptie en consumentenorganisaties De kandidaat heeft inzicht in het bankwezen, zoals verkrijgen van vreemd geld, spaarvormen en leningsvormen, en in motieven en kenmerken van verzekeringen en kan hierbij informatie van consumentenorganisaties gebruiken.				
3 - 2	<u>Domein Consumptie</u> <i>Hoofdstuk 3: De bank en jouw geld.</i> - De geldfuncties herkennen en saldo kunnen berekenen - De spaarmotieven kunnen benoemen en rente kunnen uitrekenen - Leningsvormen kunnen benoemen en herkennen en kredietkosten kunnen uitrekenen. - Weten wat beleggen en de economische kringloop is. - Met vreemde valuta kunnen rekenen. <i>Hoofdstuk 4: Kies je voor zekerheid?</i> - De begrippen over een verzekering herkennen en een premie kunnen berekenen. - De AVP-, inboedel-, opstalverzekering en WA-verzekering voor motorvoertuigen kunnen beschrijven en hiermee kunnen rekenen. - De zorgverzekering kunnen beschrijven en zorgtoeslag kunnen berekenen. <i>Eindtermen:</i> EC/K/1 Oriëntatie op leren en werken. EC/K/2 Basisvaardigheden. EC/K/3 Leervaardigheden in het vak economie.	Bestuderen van 'Hoofdstuk 3: De bank en jouw geld' uit Pincode 3 vmbo-kader, 7^e editie. Bestuderen van 'Hoofdstuk 4 Kies je voor zekerheid?' uit Pincode 3 vmbo-kader, 7^e editie.	Schriftelijk, 50 min. EC-K303 Consumptie H.3 (AVE)	Ja Versie B	1
			Schriftelijk, 50 min. EC-K304 Consumptie H.4 (AVE)	Ja Versie B	1

	EC/K/4A Consumptie EC/K/4B Consumptie en consumentenorganisaties				
	Praktische opdracht 1 <i>Eindtermen:</i> EC/K/1 Oriëntatie op leren en werken. EC/K/2 Basisvaardigheden. EC/K/3 Leervaardigheden in het vak economie.	• Informatie verzamelen • Informatie verwerken • Samenwerken • Activiteit in de les • Verslaglegging informatie uit de lessen	EC-K305 Praktische opdracht 1 (AVE)	Nee	1

	<i>Eindtermen:</i> EC/K/1 Oriëntatie op leren en werken. EC/K/2 Basisvaardigheden. EC/K/3 Leervaardigheden in het vak economie. EC/K/5B Arbeid en bedrijfsleven. De kandidaat heeft inzicht in de productie van goederen en diensten en in de fasen die een product doorloopt vanaf de producent van grondstoffen tot en met de detaillist/ winkelier, en kan voorbeelden geven van beroepen/ werkzaamheden die typerend zijn voor verschillende economische sectoren.				
--	--	--	--	--	--

3 - 4	<u>Domein Overheid en bestuur</u> <i>Hoofdstuk 7: Wie heeft het voor het zeggen</i> • Overheidslagen kunnen benoemen en toepassen • Stelsel van sociale zekerheid kunnen herkennen en toepassen • Begrippen particuliere en collectieve sector herkennen en toepassen • Overheidsinkomsten en uitgaven herkennen, toepassen en ermee rekenen. <i>Eindtermen:</i> EC/K/1 Oriëntatie op leren en werken. EC/K/2 Basisvaardigheden. EC/K/3 Leervaardigheden in het vak economie. EC/K/6 Overheid en bestuur. De kandidaat heeft inzicht in de sociale, economische en financiële functies van de overheid en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus.	Bestuderen van 'Hoofdstuk 7: Wie heeft het voor het zeggen' uit Pincode 3 vmbo-kader, 7 ^e editie.	Schriftelijk, 50 min. EC-K308 Overheid en bestuur H.7 (AVE)	Ja Versie B	1
-------	---	--	---	---------------------------	---

	<u>Domein Internationale ontwikkelingen</u> <i>Hoofdstuk 8: Over de grens</i> - Begrippen importen, exporteren en wederuitvoer kunnen benoemen en toepassen - Invoer- en uitvoerwaarde, import- en exportquota en inkomen per hoofd van de bevolking kunnen berekenen - Gevolgen van lidmaatschap EU kunnen benoemen en toepassen - Protectiemaatregelen kunnen benoemen en toepassen - Ontwikkelingslanden en gevolgen daarvan herkennen en toepassen <i>Eindtermen:</i> EC/K/1 Oriëntatie op leren en werken. EC/K/2 Basisvaardigheden. EC/K/3 Leervaardigheden in het vak economie. EC/K/7 Internationale ontwikkelingen. De kandidaat heeft inzicht in internationale economische betrekkingen zoals Nederland als open economie, de Europese Unie, ontwikkelingsproblematiek en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus.	Bestuderen van 'Hoofdstuk 8: Over de grens' uit Pincode 3 vmbo-kader, 7^e editie.	Schriftelijk, 50 min. EC-K309 Internationale ontwikkelingen H.8 (AVE)	Ja Versie B	1
	Praktische opdracht 2 <i>Eindtermen:</i> EC/K/1 Oriëntatie op leren en werken. EC/K/2 Basisvaardigheden. EC/K/3 Leervaardigheden in het vak economie.	- Informatie verzamelen - Informatie verwerken - Samenwerken - Activiteit in de les - Verslaglegging informatie uit de lessen	EC-K3010 Praktische opdracht 2 (AVE)	Nee	1

4 - 1	<u>Domein Consumptie</u> <i>Hoofdstuk 1 en 2:</i> • Begrip behoefte herkennen en toepassen • Marketingmix herkennen en toepassen • Verschillende soorten inkomen herkennen en toepassen • Procentuele verandering en inkomen per hoofd van de bevolking kunnen berekenen • Begrippen koopkracht en inflatie herkennen en kunnen toepassen • Indexcijfer kunnen berekenen • Geldfuncties kunnen herkennen en benoemen en een saldo kunnen uitrekenen • Voor- en nadelen sparen en beleggen herkennen en kunnen benoemen en ermee kunnen rekenen • Verschillende type leningsvormen kunnen herkennen en benoemen en ermee kunnen rekenen • Type uitgaven herkennen en kunnen benoemen en uit kunnen rekenen hoe je geld moet reserveren <i>Eindtermen:</i> EC/K/1 Oriëntatie op leren en werken. EC/K/2 Basisvaardigheden. EC/K/3 Leervaardigheden in het vak economie. EC/K/4A-B EC/K/8 Natuur en milieu De kandidaat heeft inzicht in de samenhang tussen consumptie, productie en het milieu, en kan aan de hand van voorbeelden op het gebied van milieuschade de rol van overheid, maatschappelijke organisaties en individuele personen beschrijven.	Bestuderen van 'Hoofdstuk 1 en 2 uit Pincode 4 vmbo-kader, 7 ^e editie.	Schriftelijk, 100 min. EC-K401 Consumptie H.1 + H.2 (AVE)	Ja Versie B	3
-------	--	---	---	--------------------	---

4 - 2	<u>Domein Arbeid en productie</u> <i>Hoofdstuk 3 en 4:</i> • De productiefactoren herkennen en kunnen toepassen • Kostprijs per product en afschrijving kunnen berekenen • Inkoopprijs, verkoopprijs en consumentenprijs kunnen berekenen • Omzet, brutowinst en nettoresultaat kunnen berekenen • Arbeidsproductiviteit en productiecapaciteit kunnen uitleggen en arbeidsproductiviteit kunnen berekenen • Begrippen marktaandeel, fusie en kartel kunnen herkennen en toepassen • Wetten om werknemers te beschermen kunnen benoemen • Werknemersverzekeringen kunnen benoemen en hiermee kunnen rekenen • De 4 productiesectoren kunnen benoemen • Begrippen arbeidsmarkt, beroepsbevolking en werkloosheid kunnen benoemen en toepassen • De 5 verschillende soorten werkloosheid kunnen benoemen en toepassen <i>Eindtermen:</i> EC/K/1 Oriëntatie op leren en werken. EC/K/2 Basisvaardigheden. EC/K/3 Leervaardigheden in het vak economie. EC/K/5A Arbeid en productie.	Bestuderen van 'Hoofdstuk 3 en 4 uit Pincode 4 vmbo-kader, 7 ^e editie.	Schriftelijk, 100 min. EC-K402 Arbeid en productie H.3 + H.4 <i>(EBG)</i>	Ja Versie B	3
-------	--	---	---	--------------------	---

4 - 3	<u>Domein Internationale ontwikkelingen</u> <i>Hoofdstuk 5 en 6:</i> - Begrippen open en gesloten economie kunnen benoemen en toepassen - Import- en exportquota kunnen benoemen en hiermee kunnen rekenen - Voordelen interne markt kunnen benoemen - Taken ECB kunnen benoemen - Verschillende protectiemaatregelen kunnen benoemen en toepassen - Begrippen internationalisering, internationale arbeidsverdeling en internationale concurrentiepositie kunnen benoemen en toepassen - Kenmerken ontwikkelingslanden kunnen benoemen en herkennen - Begrippen monocultuur en ruilvoet kunnen benoemen en toepassen - De vicieuze cirkel en de gevolgen daarvan kunnen benoemen en toepassen - Verschillende soorten hulp aan ontwikkelingslanden kunnen benoemen en toepassen - De rol van het WTO kunnen benoemen en toepassen - Begrippen ontwikkelingssamenwerking en fairtrade kunnen benoemen Eindtermen: K1 K2 K3 K7 EC/K/1 Oriëntatie op leren en werken. EC/K/2 Basisvaardigheden. EC/K/3 Leervaardigheden in het vak economie. EC/K/7 Internationale ontwikkelingen.	Bestuderen van 'Hoofdstuk 5 en 6 uit Pincode 4 vmbo-kader, 7 ^e editie.	Schriftelijk, 100 min. EC-K403 Internationale ontwikkelingen H. 5 + H.6 <i>(EBG)</i>	Ja Versie B	3
-------	---	---	--	---------------------------	---

Eindcijfer kader = $k301 + k302 + k303 + k304 + k305 + k306 + k307 + k308 + k309 + k3010 + (k401 * 3) + (k402 * 3) + (k403 * 3) / 19$

Opmerking: De afname van een schoolexamen in een bepaalde periode kan afwijken indien externe omstandigheden daartoe aanleiding geven. In dat geval blijft het schoolexamen binnen hetzelfde leerjaar, maar kan het in een andere periode plaatsvinden. Leerlingen en ouders/verzorgers worden hierover altijd tijdig geïnformeerd.

Opmerking: Op de toetsen wordt er onderscheid gemaakt tussen toetsen op de verplichte onderdelen voor het schoolexamen, de onderdelen van het centraal examen en de schooleigen onderdelen. Hiertoe wordt er voldaan aan artikel 2.60a, lid 3, WVO 2020.

De verplichte onderdelen voor het schoolexamen worden gekenmerkt met AVE (Afsluitende toets Van Examenstof). De onderdelen van het centraal examen welke niet verplicht zijn op het schoolexamen worden gekenmerkt door EBG (Eigen Bevoegd Gezag).

Opmerking: De toetsen worden onderscheid gemaakt tussen toetsen op de verplichte onderdelen van het schoolexamen, de onderdelen van het centraal examen en de schooleigen onderdelen. Hiertoe wordt er voldaan aan artikel 2.60a, lid 3, WVO 2020.
